

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:		Helyben:	
Egy evre . . . 10 kor. — fill.	Egy evre . . . 10 kor. — fill.	Egy evre . . . 10 kor. — fill.	Egy evre . . . 10 kor. — fill.
Fél evre . . . 5 . . .	Fél evre . . . 5 . . .	Fél evre . . . 5 . . .	Fél evre . . . 5 . . .
Negyed evre . . . 2 . . . 50	Negyed evre . . . 2 . . . 50	Negyed evre . . . 2 . . . 50	Negyed evre . . . 2 . . . 50
Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **HJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többeszer megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szöveg 4 fillér.

Bakonyi Samu dr. beszéde.

(Elmondotta 1902. május 13-án.)

Bakonyi Samu: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk! Folytonos zaj jobbfelől.)

Elnök: Csendet kérek itt a jobboldalon! (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Bakonyi Samu: T. képviselőház: A szomszéd padokról a t. néppártnak tegnapi vezérszónoka beszéde elején azt a gondolatot pendítette meg, hogy a hosszú költségvetési tárgyalás után, a mely nem volt egyéb, mint az appropriációnak bizalmi szempontból való tárgyalása, talán felesleges is most mélyebben behatolni a politikai bizalom vitátszába. Azonban épen annál fogva, hogy a költségvetési tárgyalás szerintem is talán hosszabbra nyúlt: az annak során felvetett kepek nagyobb mértékben szóródtak szét, semhogy szükséges ne volna azoknak rövid összefoglalása annak a részéről, a kit mindaz, a mit a t. tuloldal a maga politikájának védelmére ezen hosszú költségvetési tárgyalás során elmondott, annak a politikának a helyességéről meggyőzni képes nem volt. (Halljuk! Halljuk!) Ha ezeket a hosszú vita során szétszóródt kepeket összefoglalom röviden, akkor ezeknek összefoglalását — mindazok után, a miket ma ismételt hallani szerencsénk volt, a tuloldal egyetlen t. szónokától eddigelé — másnak, mint a bizalmatlanság kimerítő megokolására alkalmas fegyvernek nem tekintem. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Igénytelen felszólalásom során kötelességem tehát me festeni ezt az összefoglalt képet úgy, a mint én azt ma látom, a mint szerintem az az ország helyzetét a leghívebben tünteti fel, azt a helyzetet, a melyben napról-napra alig tapasztalunk egyebet, (Halljuk! Halljuk!) mint hogy folytonosan tátongó mélységek felé hanyatlunk azon politikában, a melyet a t. tuloldal követ. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

De hiszen a vita felesleges voltának szemrehányását az ellenzék csakugyan nem igen vehetné magára, mikor hallottuk tegnap és ismételt ma is épen a t. tuloldalnak egy kiváló súlylyal bíró tagjától, hogy ő mennyire nem tartja feleslegesnek a vitát ma sem. Egy dolog azonban kétségtelenül feleslegessé vált reám nézve, egyfelől Krasznay Ferencz t. barátomnak azon teljesen megfelelő kritikája folytán, a melyben a t. tuloldal tegnapi szónokának ellenünk való kirohanását részesítette, másfelől nem kisebb mértékben azon vezeklés folytán, melyet ezen lesújtó kritika hatása alatt igen t. képviselőtársunk az imént tanusított. Én sokkal fiatalabb és igénytelenebb tagja vagyok ennek a törvényhozásnak, semhogy ildomosnak tartanám a magam részéről azon megható vezeklés után, a melynek az imént szemtanúi voltunk, azt a megérdemelt visszatérést, melyben őt Krasznay Ferencz t. barátom részesítette, még továbbra is folytatni. (Halljuk! Halljuk!) Azonban megengedi nekem igen t. képviselőtársam, hogy mai nyilatkozata után is még egy kritikát mondjak róla, nem a magam szavaival, hanem Shakespeare-t olva-

som rá, a ki így kiált fel: „Jaj annak, a kit késő bánat ér!” És hogyha összevetem Kristóffy József képviselőtársamnak tegnap ellenünk intézett támadását mai nyilatkozatával, ezt a bánatot bizonyos mértékben későnek kell találnom és pedig azért, mert egy dolgot semmiféle mosakodással a t. képviselőtársam jóvá többé nem tesz s ez különösen abban áll, hogy támadásának időpontját a lehető legszerencsétlenebbül választotta meg. A minap a bosnyák vasutakról szóló törvényjavaslat felett folytatott vitában az igen t. miniszterelnök ur azt kérdezte tőlünk, hogy azokat a kérdéseket miért épen most feszegetjük. Hát, azt hiszem, sokkal több joggal kérdezhetem én Kristóffy igen t. képviselőtársamtól, hogy azt a támadást, a melyet épen rosszul megválasztott időpontja miatt nem tehet jóvá semmi körülmények között, miért épen most látta jónak ellenünk intézni? (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Kristóffy József: Megmondom négyszem között! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Delegátus!)

Bakonyi Samu: Ha tisztánlátó pillantást tud vetni az osztrák pártok helyzetére és meg tudja mérni t. képviselőtársam, hogy milyen kirívó ellentétben áll az ő magatartása az egymással folyton marakodó osztrák pártoknak mostani magatartásával: akkor, ha elfogulatlanul képes saját magatartását megítélni, igazat fog nekem adni abban, hogy mai bánata késő és ennél fogva elkövette azt a bűnt a magyar érdekek ellen tegnapi támadásával t. képviselőtársam, a melyre méltán mondhatom, hogy a bűnhődést megérdemelte. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De hiszen azt a bűnhődést ő már meg is kapta, igyekezett is levezekelni, ennél fogva a lovagiaságnak legminimálisabb követelményei arra indítanak engem, hogy tőle bucsut vegyek ez alkalommal, mert hiszen egészen bucsut vehetek támadásainak részünkről történt visszautasítás után tőle, a ki egyet: hogy magyar képviselő létere a magyar törvényhozásban az osztrákokkal szemben a magyarok szolidaritását tegnap megbontotta, meggyőződése szerint jóvá nem tehet. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Kristóffy József: Ezt nem fogadom el!
Bakonyi Samu: Menjen hát t. képviselőtársam, bolyongjon tovább azon a tengeren, a melynek viharát tegnap fel akarta korbácsolni, keresse a maga világitó tornyát, utra- valóul pedig talán vigye magával pártja tisztelt köztönyeinek vele foglalkozó ezikeit; mi valahogy ki fogjuk heverni a támadást, azt a vihart is, a melyet fel akart kelteni. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nem akarom őt megsérteni, de azzal intézem hozzá a bucsuzó szót ezen helyről, hogy „alios vidi ventos!” (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

De ha ez a bucsu nem nagyon fáj is nekünk és ha azt egészen nyugodtan vehettük is t. képviselőtársamtól, mégis azt hiszem, hogy alig férhet kétség az elmondandók nyomán és azok után, a miket pártom t. vezére, Kossuth Ferencz és t. barátom, Krasznay Ferencz — előbbi tegnap, az utóbbi az

imént — itten elmondottak, ahhoz, hogy megnyugvásra nekünk, az ellenzéknek és különösen ezeken a padokon, nem lehet semmi okunk. Nem lehet pedig azért, mert a megnyugvásnak a bizalom érzetéből kell fakadnia, bizalommal pedig mi a t. kormány s a t. többség politikája iránt nem lehetünk. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nem indíthat erre a bizalomra az ország általános helyzete. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nem indíthat erre a bizalomra az sem, hogy a magyar állam dícső szabadságharcok küzdelmeiben biztosított, száz meg ezer vértanu nemes életével és példát adó halálával megpecsételt függetlenségnek elhomályosítását tapasztaljuk minduntalan, minden lépésében ennek a kormánynak.

Ha mi közjogi sérelmeinkkel előhozakodunk, azt a szemrehányást teszük nekünk minduntalan, a melyet hallunk a tárgyalások alatt folytonosan: hogy a mi politikánk marad, a mi volt, ennek a pártnak fennállása óta mindig és hogyan lehet az ország általános helyzetének a t. tuloldal szerint is olykor mégis beismert romlását összefüggésbe hozni azzal a közjogi politikával, a melyből — sokszor ellenmondásban önmagával — az országnak a t. többség szerint fennálló, gyakran fitogtatott, elébünk állított jólétét deriválják a kormány és a többség tagjai. Mi az összefüggést a közjogi helyzet és a közjogi alapon is folytonosan elkövetett sérelmek és az ország válságos helyzete közt soha pillanatra sem tévesztettük szem elől. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Igyekezem igen röviden rámutatni, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) hogy miben látjuk mi az összefüggést. Mielőtt tennem, ígéretem szerint, lássuk tehát annak a képnek a körvonalait, a melyet én jelen felszólalásom során meg akarok rajzolni.

Nem fogok e kép festésében tulságokba menni, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) sőt igyekszem megmaradni a legalsó fokozatokon, a melyeket egy állam mindennapi életében legelső sorban kell szem előtt tartani a kormány embereinek és a hatalom intézőinek. Nézzük csak, hogyan állunk anyagi tekintetben, hogyan áll nemzetünk a fizikai és szellemi erők dolgában e magasztalt kormányzat uralma alatt. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

A t. miniszterelnök ur egyik beszédében, a mint arra más alkalommal is volt szerencsém rámutatni, nagy hivalkodással emlegeti, hogy az ő politikája arra törekszik, hogy a magyar államiság jellegét, a magyar állam erejét a közélet minden ágazatában kidomborítsa. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Lássuk t. képviselőház, miben domborodik ki az ő uralma alatt, és általában a t. többség kormányrendszerének és politikai rendszerének uralma alatt, a magyar államnak anyagi ereje. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Abban a nagyszabású beszédében, a melyre Krasznay Ferencz t. barátom már célzott, a melyet a t. miniszterelnök ur a gazdasági közösség apológiájául szánt, elmondotta, hogy mennyire nem lehetetlen a magyar ipar kifejlődése a közös vámterület

Lapunk mai száma 10 oldalra terjed.

mellett, és hogy bizonyítják a statisztikai számok. Ezekkel azt akarta igazolni, hogy a magyar gyárpar mely erős fejlődésnek, virágzásnak indult.

Megígérttem volt, t. képviselőház, hogy ezuttal csak a legelső fokozatokon akarok maradni, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon) és a nélkül, hogy most a statisztika szempontjából a gyárparra vonatkozólag mondottakat akarnám bíráló alá venni, ebben a tekintetben megelégszem egyszerűen azzal, hogy az én meggyőződésem szerint a statisztikának lelkét kell nézni, és ha a statisztika lelkét nézzük, akkor bruttó-számokkal eredményre való jogos kilátással dolgozni nem lehet. Ha a t. miniszterelnök ur azt mondja, ennyi és ennyi gyárparvállalat keletkezett Magyarországon az utóbbi időben, miért nem tartja kötelességének, hogy e gyárak kvalitását is megvizsgálja? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Szó-daviz-gyárak!) Nem tette abban a beszédben; elvárom, remélem, hogy meg fogja tenni az igen t. miniszterelnök ur a mi megnyugtatónkra abból a ezebből, hogy neki azt az állítását, melyet e számmal bizonyítani akar, el is higgyük. Én azonban nem a gyárparról akarok beszélni ezuttal, hanem ajánlom az igen t. miniszterelnök ur figyelmébe azt a kétségtelen erővel bizonyító tény, hogy az 1900. évben kiadott az elsőfokú iparhatóságok által mindössze 39,815 iparigazolvány és engedély. Emelkedésre hivatkozik az igen t. miniszterelnök ur. Hát igenis volt emelkedés, mert csakugyan 36-al több iparigazolvány és engedély adatott ki 1900-ban, mint az előző évben. De ha emelkedést emleget nekünk a t. miniszterelnök ur, akkor mérjük össze ezt a szaporodást a megelőző évi szaporodással, s akkor azt fogja tapasztalni, hogy a hanyatlás oly rohamos, hogy kétségbevonhatatlanul tárja elének a mi ipari fejlődésünknek a gazdasági közösség mellett való lehetetlenségét. Míg 1898-99-ben 2000 körül volt az ipar-engedélyek és igazolványok számának a többlete, addig 1900-ban ez a szaporodás egyszerre 36-ra szállt le, kétségtelen bizonyítéka annak, hogy ez a rohamos hanyatlás okoszerűen állt be épen abban az időben, mikor meg kellett győződnie a közönségnek arról, hogy a provizóriumokra való utazás folytan meddő minden küzdelem a mi gazdasági önállóságunk kivívásáért (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) és hogy talán más foglalkozások felé volna jobb térni a mi iparúzó polgárainknak, mintsem hogy ebben a meddő küzdelemben tovább is elfcsérelje még megmaradt erejét. De ugyan miféle más foglalkozásra térhet?

A gazdasági közösségnek fentartása mellett az igen t. tuloldal nagy része mindig azt hangoztatja, hogy ez a mezőgazdaság érdekében tartandó fenn. Lássuk, hogy állunk ezzel. (Halljuk! Halljuk!) A gazdasági boldogulás hű képét igénytelen meggyőződésem szerint — megint a legelső fokozaton kívánok maradni — legbiztosabban tárja fel előttünk a terheknek az az exorbitáns törekvése, mely első sorban épen azon foglalkozást üzőket nyomja, melyeknek érdekében tartja a t. tuloldal a gazdasági közösség fentartását szükségesnek. Nézzük csak, hogy vagyunk a bekebelezett terhekkel és azoknak szaporodásával. Egy esztendőről beszélek megint, az 1900-ik esztendőről. A bekebelezett terhek száma az 1900-ik év folyamán 678,400,000 korona volt. Ezzel szemben természetesen azt lehet vetni, hogy ezen terhek közül igen sok töröltetett. Hát töröltetett t. ház. 344,200,000 koronányi teher, de egyetlen esztendő alatt a szaporodása a terheknek kitétt 329,200,000 koronát.

Ezek a számok esalhatatlanok; maga a t. kormány boesátotta rendelkezésünkre. Ha ez így áll, akkor miféle megnyugvással

térjen az iparos ahhoz a mezőgazdasági foglalkozáshoz, melynek védelmére legelső sorban tartja szükségesnek a t. tuloldal a közösséget? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) Hogyan nyugodjék meg ebben a politikában akár az iparos, akár a mezőgazdasági osztály, mikor azon tárgyalások során, melyekre vonatkozólag helyesen mondotta Krasznay t. barátom, teljes bizonytalanságban és sötétségben hagy bennünket a miniszterelnök ur, csak azt halljuk onnan tulról, hogy még semmi választ nem kapott az osztrák kormány azon követeléseire, melyeket különösen két egymással korrespondáló tételben állított fel, t. i. az ipari vámok felemelésében és a mezőgazdasági vámok leszállításában. Vajjon a mi gyenge iparos-osztályunk nyugodt lehet-e akkor, mikor a t. kormány az ipari vámok emelése tekintetében formált követelésekre nem válaszol és sajnos, tudomásunk szerint épu gy hallgat a mezőgazdasági vámok leszállítása tekintetében, irányában felállított követelésekkel szemben. Így áll a nemzet anyagi erejének képe.

Már most nézzük, mennyiben lehetséges ezen politika mellett az eredmények tanúsága szerint kifejteti a kormánynak azt a gondoskodást, amelyet ki kell fejtenie a népesség s a magyar nemzet fizikai gyarapodása és jóléte tekintetében. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalalon.) Megint az 1900. évi tanúságot véve figyelembe azt tapasztaljuk es örvendetes tapasztalat lehet az első szám tekintetében, hogy nem áll az, mint hogyha a magyar faj szaporodása nem volna kielégítő, mert ha a születések számát vesszük tekintetbe, az eléggé megnyugtató; 768 673 volt a születések száma 1900 ban, ezzel szemben azonban a halálozas 515,234. Mi ebben az utóbbi számban a legszomorubb? Az, hogy ezen halálozásoknak túlnyomó nagy száma több, mint a fele, 259,728, vagyis 50,4%-a 7 éven aluli gyermekekre esik. (Igaz! Ugy van! Borzasztó! a szélsőbalalon.) Mit bizonyít ez? Azt, hogy bár látjuk a t. miniszterelnök urnak, mint belügyminiszternek kétségtelenül dícséretes törekvését, amely újabb időben a gyermekvédelem nagyobb fokú felkarolására irányul, mindazonáltal az a politika, melyhez a t. kormány és a többség ragygzkodik, 4 hosszú évtized alatt odáig jutatta ezt a nemzetet, hogy a legelőtöbb szükségén, a legelőtöbb bajon nem tudott mindedig segíteni. (Ugy van a! a szélsőbalalon.)

Hogy állunk a nemzet fizikai erejének egy másik tényezőjével, általában véve a közegészségügy kérdésével? (Halljuk! Halljuk!) Azt látjuk a kormány jelentéséből s az én tudomásom szerint a helyzet nem sokat javult, hogy még ma is 1590 azon községek száma, hol orvos egyáltalában nincs, hol tehát a magyar föld népe, hol a magyar nemzet erejének legbecselebb tényezője van teljesen kiszolgáltatva annak a mostoha viszonyoknak, a melyeken segíteni ez a kormányzat a multak tapasztalatai szerint nem tudott és fajtálmás meggyőződésemhez képest a jövőben sem fog tudni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ha már most ezzel szemben azt kérdik, hogy hol itt az összefüggés a közjogi helyzet és ezen szomorú tapasztalatok közt, azt felelhetem, hogy még ha a t. kormányban meg volna a legelszántabb akarat ezen bajok orvoslására, az teljesen lehetetlen volna azon követelések folytan, a melyeket épen ez a közjogi helyzet parancsol reánk. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De nem volna teljes ez a sötét kép, ha nem mutatnék rá a nemzet szellemi erejének, sajnálatos állapotára. (Zaj jobbfelől. Halljuk Halljuk! a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Az alsó fokozaton akarok maradni és e népnél, a melyel mi közvetlen érintkezésben állunk; veszem, t. képviselőház, a népvételek kérdését. Egyike a legfontosabb kérdéseknek, már csak a gyermekvédelem ügyével való közvetlen kapcsolatnál fogva is, a kisededvők kérdése. Micsoda erőt tudott kifejteni ezen politika mellett a t. kormány, megmutatják nekünk saját jelentése. Az 1900 ik évben az állami kisededvők száma 277-ről 310-re, az állandó menedékházak száma 19 ről 22-re emelkedett! Igazán „megható naivsággal” akként dícsérik el ezzel a gyönyörű gyarapodással a t. kormány jelentése, hogy ez a „szép eredmény” — ipsissima verba — csak akként volt elérhető, hogy csak ott szerveztettek ezek az intézetek, a hol a polgári község vagy az érdekeltség az intézet dologi szükségleteinek fedezését magára vállalta. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Méltóztassék megnézni, ott van ez a dokumentum a jelentésnek 297 ik lapján.

Áttérve az elemi iskolákra, a 1900-ik esztendőben volt 2,936.750, tanköteles gyermek; ebből nem járt iskolába 555.877 tehát csaknem 1/5 része a tankötelesek számának! Kérdem ennek a politikának intézőitől miképen tudnak ezen rendszer mellett megfelelni azon követelményeknek, a melyeket a nemzet fizikai és szellemi erejének gyarapodása szempontjából hozzájuk fűz? A feleletet megadták ezek a számok, a képet helyettem megfestettek ezek a részletek. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Kulturára nincs pénzünk, csak agyura!

Szell Kálmán miniszterelnök: Mindketőre kell a pénz!

Kubik Béla: Azt Bécsből parancsolják, azért kell!

Szell Kálmán miniszterelnök: Azért kell, mert belátjuk, hogy kell.

Polczner Jenő: Igazán lelketlenség 500.000 gyermeket iskola nélkül hagyni! (Zaj.)

Bakonyi Samu. Azt mondtam, t. képviselőház, hogy ez a politika elhomályosítja a magyar állam közjogi függetlenségét (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A t. miniszterelnök urnak könnyű lesz erre a felelete, hiszen ő mindig azt vitatja, hogy ő folyton arról gondoskodik, az ő törvényhozási alkotásai azt bizonyítják, hogy épen ennek az elhomályosításnak lehetőségét sikerült neki megakadályoznia. Lássuk tehát, miképen sikerült. Az ő eszköze ezen közjogi igazságok elhomályosításának megakadályozására a jogfentartás.

Hát, t. képviselőház, van a t. miniszterelnök ur közjogi politikájának egy igen illusztris bajnoka, a ki ez idő szerint a ház díszes elnöki székét foglalja el, a ki erről a következőket mondotta. Persze azt fogja rá az igen t. miniszterelnök ur mondani, a mit Barta Ödön t. barátomnak mondott Szilágyi Dezsőre vonatkozólag, hogy az akkor oppozícióban volt, Azonban a közjogi felfogas tekintetében gróf Apponyi Albert t. képviselőtársamnak és pártjának a t. miniszterelnök ur pártjába való beolvadása után, azt hiszem, közöttük különbség nem tehető semmi szín alatt. A t. nemzeti párt ezen újabb fuzió alkalmával azt hangoztatta, hogy ő elveit fel nem adta, következésképpen bevitte magával a t. többségbe, a hova ugyan ép a t. miniszterelnök ur egyik másik nyilatkozata szerint nem is kellett volna talán azokat bevinni, hiszen ott azon elvek szerint uralkodtak, azon elvek szerint kormányoztak.

No már most mit mondott gr. Apponyi Albert házelnök ur és t. képviselőtársunk egy fényes közjogi vitában, a melyre

nézve megjegyzem, hogy a véletlen különös találkozás az, hogy ép Szilágyi Dezsővel szemben kellett azt folytatnia.

Azt mondotta gr. Apponyi Albert, hogy „egy nemzet csak úgy fejlődhetik önálló egyéniséggé, csak úgy gyarapodhatik és biztosíthatja magát, hogy ha állam intézményeinek önállóságát és függetlenségét a lehetőség határáig fentartja, nem pedig az által, hogy ha azok gyakorlása helyébe a jogfentartás egy egész kötetét helyezi el a levéltárba.” (Élénk tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.) No hát, t. miniszterelnök ur, ismerjük az ön jogfentartó formuláit, a mely formulákba ez a nemzet nem vethetett szilárd bizalmat sohasem, mert nekünk — a mint gróf Apponyi Albert mondotta — nem a jogok fentartása, hanem étetrehívása, valószínűsége gyakorlása kell. (Zajos tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.) És hogy is vagyunk tehát ezzel a jogfentartással a miniszterelnök urnak nyilatkozatai szerint.

Barta Ödön: Csehül!

Bakonyi Samu: Igenis csehül, fájdalom, érintenem kell majd később ezt is. Én, t. képviselőház, olyan szerencsés voltam nemrég, hogy egy igazságügyi bizottsági ülésen Beksics Gusztáv igen t. képviselőtársammal együtt résztvehettem, a hol az ő szájából hallottam, — a mit különben az ő irodalmi működéséből ismertem s tőle is, mástól is volt alkalmam megtanulni, — hogy a közjogban minden a legszorosabban magyarázandó. Ott a tágító magyarázat helyét nem foglalhat. Ha ez a tétel, amelynek helyességét, azt hiszem, a t. miniszterelnök ur sem vonja kétségbe, mert nyilván, bármilyen erősen is érezze magát székében, közjogi tételek vitatásánál, azt hiszem, nem volna szerencsés dolog Beksics Gusztáv t. képviselőtársammal ellentétbe helyezkednie, — mondom, ha ez a tétel áll, akkor ez ama további következményre int bennünket, hogy közjogi vitákban kifejezéseinkre és nyelvünkre a legszorosabban kell vigyázni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ha az iménti állításom igazsága szempontjából Beksics Gusztáv t. képviselőtársamra volt alkalmam hivatkozni, most ugyan ezen igazságom érdekében hivatkozom az igen t. miniszterelnök urnak egy, a minap a bosnyák vasutak vitájában elhangzott elszólására. (Mozgás jobbfelől. Halljuk!) Felteszem a t. miniszterelnök urnak, meg is vagyok róla győződve, hogy ha elébe teszem ezt az elszólást, azt fogja reámondani, a mit ugyanazon felszólalásában mondott egy másikra, hogy az „lapsus linguae.”

Széll Kálmán miniszterelnök: Egy közjogi definícióra vonatkozólag? Nem. Az egy kimutatásra vonatkozott.

Bakonyi Samu: A t. miniszterelnök ur opulens ékeszlésénél mindig a legnagyobb figyelmet volt szerencsém tapasztalni a magunk irányában, annyi bizonyos. Én a magam részéről igyekezem ezt honorálni, bár elismerem, hogy a két figyelemnek az értéke egymással a legtávolabban sem mérhető össze, de én kötelességet teljesítek, és a kötelességek teljesítésének felfogásában különbséget nem szabad tennünk. (Általános helyeslés.)

Azt mondta a t. miniszterelnök ur, mikor erről az oldalról Dalmácia visszacsatolásának nem konkrét javaslat alakjában való idehozatalát, hanem annak előkészítését sürgettük, hogy annál kevésbé aktuális ez, mert egy olyan állapottal állunk szemben, a melyet ő „egy százéves elbirtoklásnak” nevezett. Elbirtoklásnak mondta az i. t. miniszterelnök ur.

Lengyel Zoltán: Nem tudja még a jogi definíciókat!

Bakonyi Samu: Bocsánatot kérek, a

közjogban én elbirtoklást nem ismerek. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) De nem ismer Beksics Gusztáv képviselőtársam sem. Ő ezt magírta.

Nessi Pál: Jól beszél és ír, de rosszul szavaz. (Derűtség a szélsőbaloldalon.)

Bakonyi Samu: Igen t. miniszterelnök ur, ha azt méltóztatik vitatni, hogy a közjogi igazságok elhomályosítását jogfentartó nyilatkozatokkal méltóztatik megakadályozni, akkor én nagyon kérem a t. miniszterelnök urat, épen az elhomályosítás megakadályozása érdekében, hogy ezekre a nyilatkozatokra jobban méltóztatásuk vigyázni, (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) és méltóztatásuk elkerülni azokat az alkalmakat, amelyek minduntalan felmerülnek és a melyek mellett szemrehányásainkra nekünk az igen t. miniszterelnök ur épen a közjogi viták terén egyáltalában helyt nem foglalható könnyedséggel azt mondja és azzal menti magát, hogy ez „lapsus linguae.”

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem egy közjogi dologra mondtam, hanem egy kimutatásra!

Bakonyi Samu: Ha a magyar korona területének visszacsatolásáról van szó, az talán csak közjogi dolog; (Ellenmondás jobbfelől) és ha ez csakugyan közjogi dolog, akkor méltóztatásuk ezt a nyilatkozatát helyreigazítani, még pedig azzal a melegséggel, a mit mással nem is lehet és a mit el is várok tőle, hogy ez csakugyan nem más, mint lapsus linguae.

Széll Kálmán miniszterelnök: Majd ezentul Bakonyi képviselő urtól fogom tanulni a közjogot!

Bakonyi Samu: A közjogi felfogások követelményének ilyen tág magyarázata mellett nem lehet csodálkozni egyáltalában azon, hogy ha az igen t. miniszterelnök ur háta mögött álló vagy ülő többség az általuk betervezett határozati javaslatoknak olyan pontjait is leszavazza a t. miniszterelnök urtól eltanult könnyedséggel, a melyek közjogi kérdések rendezésére vonatkoznak.

Széll Kálmán miniszterelnök: Azzal nem vádolt engem még senki, hogy könnyed vagyok közjogi dolgokban!

Bakonyi Samu: De így áll a dolog, t. képviselőház, bebizonyítottam az igen t. miniszterelnök urnak saját nyilatkozataival.

László Mihály: Ő volt eddig legszigorubb a közjogi dolgokban!

Bakonyi Samu: Nem lehet csodálkozni, mondom, hogy ha ez a könnyedség átmejj az igen t. többségre és mikor Dalmácia visszacsatolásának előkészítéséről s arra vonatkozólag előterjesztett határozati javaslatról van szó, akkor a többség leszavazza ezt a határozati javaslatot és azon közjogi szoros magyarázat ellenére, a melyre lesz szerencsém még rámutatni, leszavazza a királyi esküt, leszavazza a királyi hitlevelet. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ballagi Géza: Az nem közjogi kérdés! **Nessi Pál:** Megbocsátunk nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ezek ám az üres trázisok!

Bakonyi Samu: Ha az állam területének a kérdése nem közjogi kérdés, akkor igazán nem tudom, hogy miféle kategóriába sorozza azt Ballagi Géza t. képviselőtársam.

Ballagi Géza: Politikai kérdés!

Komjáthy Béla: Ezt a tanítványai jobban tudják!

Bartha Ödön: Közjogi kérdés ez! Tesék megtudni, hogy ilyesmit nem lehet a politikával elalkudni!

Ballagi Géza: Hogy ma visszacsatoljuk-e vagy sem, ez politikai kérdés!

Olay Lajos: Beksicstől kérdezze meg, az megtanítja rá. Beksics legalább tudja, de rosszul szavaz.

Bakonyi Samu: Nagyon sajnálom, hogy a miniszter urat az imént az ő lapsusának az élebetarásával kénytelen voltam felizgatni. Hiába igyekszik mosolyogni.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem izgatott föl, eszemben sem volt. Csak nevettem rajta!

Bakonyi Samu: de erre azt mondhatja, hogy hiszen ezek szavak, hiszen tévedhetünk, megbotlik a nyelvünk, hanc veniam damus, petimusque vicissim. Jól van, tehát a szavakkal végzek és a tényekről beszélünk. (Halljuk! Halljuk!) Én azt állítom, hogy a t. miniszterelnök urnak eddigelé ismert kiegyezési politikája nem a fentartott jogok érvényesítését foglalja magában, hanem igenis, a mint már erre ezelőtt is, a provizoriumokkal való fortwürlizást, a mint azt odaát Ausztriában a legmelelőbb szóval jelezték. Pedig az igen t. miniszterelnök urnak van egy hatalmas mestere, a kire nekünk épen az általa folytatott politika miatt, noha azzal a politikával a miénk diametris ellentétben áll, mégis folyton hivatkozunk kell: Deák Ferencz, a ki épen a kiegyezési törvényről a 67-es bizottság által formulázott javaslat tárgyalása alkalmával mondotta, hogy vigyázni kell az országra, mert nem tudhatjuk azt, hogy az a katasztrófa, a mely egy olyan konzisztenciájú államot, mint a milyenek az osztrák örökös tartományok, folyton fenyeget, mikor fog bekövetkezni, vigyázni kell arra, hogy ez a katasztrófa minket, Magyarországot, készületlenül ne találjon. Szórol-szóra ezt mondja Deák Ferencz a kiegyezési tárgyalás alkalmával és ha a kiszámíthatatlan események ezen katasztrófát egykor csakugyan előidéznék, mi volna jobb reánk nézve? Az-e, hogy ezen katasztrófa Magyarországot államilag — de ép úgy áll ez gazdasági téren is — rendezett állapotban találja? Vagy az, hogy erejében megfogyva, a folytonos provizoriumok zavarának közepette kelljen szembeállanunk a végzetserű eseményekkel? Az igen t. miniszterelnök ur valamelyik beszédében azt mondja, hogy hiszen arról, hogy odaát Ausztriában mivé fejlődik a helyzet, jót nem állhat. Igaz, de ezt tőle nem is követelhetjük. Azt azonban teljes joggal megkövetelhetjük, épen a jogfentartásra alapított és annak nyomán tett szakadatlanul ismételt nyilatkozatai következtében, hogy ha az a katasztrófa csakugyan bekövetkezik — és az odaát való állapotok ezen katasztrófának nem eltávolodását mutatják nekünk, t. miniszterelnök ur, hanem azt, hogy az fenyeget bennünket, ugy, a mint azt már Deák Ferencz is előrelátta ezen beszédében — akkor, t. miniszterelnök ur, ha Deák Ferencznek csakugyan tanítványa, a mint azzal minduntalan dicsekszik, méltóztatásuk nekem koncedálni, hogy a provizoriumokkal való gazdálkodása és operálása legalább Deák Ferencznek az imént szórol-szóra felolvasott nyilatkozatával kiegyezhetetlen ellentétben áll. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Nessi Pál: Régen megtagadták már Deák elveit!

Bakonyi Samu: Pedig, igen tisztelt képviselőház, felfogásunk igazolásában visszamehetünk mi a magyar publicista jelesebbnél jelesebb munkásainak egész sorára, egész gróf Desseffy József, gróf Széchenyi Istvánig. Széchenyi István már 1848. márczius 14-én, a felirati vitában azt mondotta, hogy „nemzetünk feladata, hogy az alkotmányos kifejlésnek bázisa a dinasztia-nak támasza legyen és hogy most az ideje — vagyis már 1848. márcziusban — hogy Magyarország szűnjék meg provincia lenni, mert lehet anyaország.”

Nos, én azt hiszem, 1848. márczius 14-e most a mi napjainkban, legalább ezen

vonatkozásokban, a gazdasági harc tekintetében ismétlődik; mert hiszen a kiegyezési törvénynek az alapfeltétele, t. i. Ausztriának a szilárd alkotmányossága megszűnt, mikor a statusquo odaát uralkodói intézkedés, a császárparagrafus alapján tartható csak fenn. Igenis, most az ideje, hogy egy önértékes és a nemzet érdekeitől teljesen athatott kormánynak megvalósítani azt, a mit Széchényi István már 1848. márczius 14-én mondott. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon) Hiszen még előbb gróf Dessewffy József, a ki pedig bizonyos mértékben és irányban Széchényi Istvánnak is oppozíciójává lett, szintén azt állítja és tanítja, hogy „nem kötések mellett csatoltak magukat a szomszédos fejedelem alá, csupán a köz- és viszons védelem tekintetében, nem pedig, hogy akár szorgalmuk (mai szóval: iparuk), akár kereskedésük, akármi más jussaik, akárki más, ha ugyanazon fejedelem alatt levő más ország javának is alá legyenek vetve”. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Hát, t. képviselőház, azon hallgatás, azon némaság, azon sötétség közepett, a melyet tanusit az igen t. kormány és a melyet neki méltan vehetünk szemre ezekről a padokról, vajjon mi garanciája van ennek a nemzetnek arra, hogy ez az alávetés a köz- és viszons védelem tekintetén nem fog-e túlmenni megint azokra a területekre is, amelyekre nézve már gróf Dessewffy József „Taglatat”-ában kimutatta, és bizonyította, hogy a szomszéd országok fejedelmével letesített kötések azokra semmiesetre ki nem terjednek? (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

De, t. képviselőház, ezen a közjogi alapon hasonló méltanylásban, hasonló elismerésben és védelemben részesült a magyar állam függetlensége nemcsak befelé, nemcsak gazdasági téren, hanem kifelé is, az ország határain túl. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. miniszterelnök ur és tisztelt képviselő ház! Egy u. n. kényes kérdéshez értem, (Halljuk! Halljuk!) a mely azonban az én igénytelen meggyőződéseim szerint, ha elfogulatlan bírálat alá akarja venni a ház az igen tisztelt miniszterelnök urnak ebben a kérdésben tett nyilatkozatait, első sorban magára az igen tisztelt miniszterelnök urra és politikájára nézve kell, hogy elég kényes legyen. Én azonban respektálom a kérdés kényes voltát, mert hiszen látom, — arra tanít a történelem, — hogy ez a nemzet abban a kapcsolatban, amely minduntalan felvet ilyen kérdéseket, Lear király leányai között körülbelül a Cordelia sorsára van szánva, a ki így sóhajt fel: „Boldogtalan én, a ki számhoz nem bírom emelni szívemet.”

Az igen t. miniszterelnök ur ékesszólásában nekünk igen gyakran van alkalmunk gyönyörködni. Nem tudom, hiszen annak tanui nem lehetünk és így sem pro, sem contra nem bizonyíthatjuk, hogy illetékes helyen micsoda erővel nyilatkozik meg ez a mindnyájunk által elismert nagy ékesszólás. Ha azonban az eredményekből kell itélni, akkor azt kell konstatálnunk, hogy Cordelia keservét az igen t. miniszterelnök ur is érzi ott fenn, mert hiszen szájához nem bírja emelni a szívét. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Hogy miért eshettek meg olyan dolgok, a melyek, úgy látszik, meg fognak esni a közel jövőben, arra az igen t. miniszterelnök ur egy erről az oldalról hozzá intézett kérdésre azt a feleletet adta, hogy, ha így is volna, hogy t. i. egy nagyjelentősége közjogi aktusnál a magyar államnak a fensége és önállósága akként lesz képviselve, a mint az tervezetük, abból Magyarországra, a magyar nemzet és a magyar

állam önállóságára semmiféle sérelem nem háramolhatik, mert hiszen a földolgozó, hogy abban a kíséretben, a mely hivatva van egyformán kitüntetni a két állam szuverénitását, magyar ember is legyen. Ez pedig az igen t. miniszterelnök ur szerint és köztudomás szerint is meglesz. Csak arra kell vigyázni — ugymond — vajjon micsoda beosztás alá esik az a magyar ember, vajjon beosztják-e azt a másik három köze. hogy ő ott a negyedik legyen, vagy pedig, ő különválva fog menni, a másik három pedig együtt. Hat én azt hiszem, hogy oda-kint és talán még Angolországban sem ismerik azt a nagyon is szubtilis megkülönböztetést, a melyet a t. miniszterelnök ur a mi meggyőztetésünkra itt elmondott. Mert nem az elhelyezkedés, nem a csoportosítás kérdése a döntő ebben az ügyben, hanem döntő az és meggyőződéseim szerint az, hogy mikor Ausztriának és Magyarországnak a fejedelmi házból való és az uralkodó által kiküldött képviselőjének a két államból vett kíséret jelenik meg egy idegen államnak ama nagylátosságú közjogi aktusánál, akkor ennek a ténynek minden külső megnyilatkozásában egyformán nyilatkozik-e meg, egyformán jut-e kifejezésre a magyar állam fensége és méltósága? Elvégre is azt fogja mondhatni erre a t. miniszter ur, hogy ez etikett kérdése.

Ha már benne vagyunk a Lear király cizálta-ában úgy az igen t. miniszterelnök ur nagy irodalmi műveltsége bizonyára kellően apprecziálja azt, a mit Lear király szomorú sorsáról megtudunk, hogy t. i. épen azért hasonlott meg egyik leányával, mert kisebb kíséretet akart volna neki engedni, mint a másik és ahhoz csatlakozott, a ki e tekintetben az ő királyi méltóságát jobban elismerte. Azt mondja Gonerilhez: „Veled megyek, mert a te ötvened kétszerte 25; vonzalmamban is kétannyi vagy, mint ő.” t. i. Regen, a másik. Nos, t. ház, a kérdés kényessége épen annak elbírálásában rejlik, hogy ki kétszerte több. (Ugy van! a szélsőbalon.) Az előttünk megnyilvánuló tényekből úgy látjuk, hogy háromszorta több az osztrák állam, mint a magyar állam. És, t. ház, a t. miniszterelnök urnak ezért a dologért való felelőssége szempontjából, a melyért egyedül teszem tulajdonképen ezt az u. n. kényes esetet itt szóvá, előttem fontossággal az bir, a mit az igen t. miniszterelnök ur mintegy meglepetésében — pedig igazán nagyon kell esodalkoznunk azon, hogy egy olyan erejű államférfi, mint az igen t. miniszterelnök ur, az ilyen kérdésben még meglepetésnek is lehet kitéve — itt kinyilatkoztatott, hogy hiszen ő erről az egész dologról csak akkor delelőt nyert tudomást.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem a dologról:

Bakonyi Samu: Az igen t. miniszterelnök ur jogfentartó politikája ime milyen nagy erővel érvényesíti azt az állítólagos hatalmat, a melyet egész politikájában nem látok és nem bírok felfedezni, hanem a melynek minduntalan ellenkezőjét tapasztalom. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) Ne térjen ki tehát az igen t. miniszterelnök ur most a kérdés elől és kegyeskedjék nyíltan és őszintén felelni arra a kérdésre: van-e neki befolyása az ilyen természetű dolgok intézésére, vagy pedig minduntalan attól kelle-e tartanunk, hogy Magyarország megszégyenítéséről csak utólag nyer értesülést, (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) a mikor már azon segíteni nem képes (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) Ebben látom én ennek a kényes esetnek, ennek a kényes kérdésnek a lényegét és elvárom az igen t. miniszterelnök urtól, hogyha lehet, ha módjában áll, adjon nekünk erre nézve meg-

nyugtató felvilágosítást. (He yeslés a szélsőbalon.)

Rigó Ferencz: Nem bízzák azt ő rá! Bakonyi Samu: T. ház! Hogy mennyire szükségünk volna arra, hogy minden ilyen alkalommal teljes mértékben kifejezést nyerjen a magyar állam önállósága, azt módomban áll egy igen érdekes adattal bizonyítani az igen t. ház előtt. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.)

Nagyon jól tudjuk, hogy a kiegyezés létrejöttét megelőzőleg, 1867 előtt Ausztriának a nagyhatalom koncertjében való pozíciója ugyancsak meg volt ám gyengítve, és hogy épen nagyhatalma és a világhelyzet szempontjából maga Ausztria milyen súlyt tulajdonított akkor a kiegyezés létrejöttének, azt mutatja az, hogy a külföldön mindenütt felhasználta a sajtót arra, hogy Ausztria nemzetközi értékének a kiegyezés létrejöttével való gyarapítását bizonyítsa. Így többek között épen Angliában, a hol ez az eset majd le fog játszódni, megirattak egy a kiegyezést ismertető röpiratot és abban homlokegyenest ellentétben a magyar államjog fejlődésével, azt állítatja a hatalom, hogy Magyarország nem azért nyerte vissza a maga alkotmányát, mert azt visszafüldözte, hanem mert az uralkodó azt neki nagylelkűen visszaajándékozta. (Zaj a szélsőbalon. Elnök csenget.) Azt mondja, t. ház, ez a külföld és különösen Anglia felvilágosítására szánt és bizonyára — minden szavából kitűnik — Bécsből sugalmazott munka, hogy ujja alakított a monarchia kormányzata és alkotmánya, új alapokra, a dualizmus alapjára helyeztetett. És mindjárt meg is határozza, hogy mit ért ő dualizmus alatt. Azt nevezetesen, hogy a császárság, t. i. az osztrák császárság politikailag két részre osztatott: — ciszlajthániai és transzlajthániai provinciára, és hogy semmi egyéb nem választja el ezen kettéosztott császári birodalmat, mint épen csak a Lajtha. Az a nemsokára bekövetkezendő eset, hogy mennyire alkalmas ezen röpirat által nyújtott képet. (Egy hang balfelől: Ki irta?) Valami Weinmann; iratták vele.

Hogy mennyire alkalmas ezen ott festett képet a t. miniszterelnök ur politikája helyeshíteni, azt minden elfogulatlan ember megítélésére bízhatom egész nyugodtan. Hogy is kívánhatnók azt a külföldtől, hogy respektálja a mi országunk önállóságát, mikor az a közjogi alap, a melyet önk olyan kitartóan védelmeznek és amely ellen való küzdelmet önk meddőnek mondják, mert azt változtathatatlannak jelentik és hirdetik minduntalan a mi támadásainkkal szemben, mikor ez a közjogi alap akkora mélységeket tár fel előttünk, a melyekbe, ha itt kitartóan nem védelmeznők a nemzet jogait és ha mi s engednők azokat a jogokat csakugyan elhomályosítani, mindenestől behullanánk t. miniszterelnök ur, még az ön kormányhatalma is. Mit tapasztaltunk csak a legutóbb is annak az intézménynek a működésében, a mely az önk által értelmezett dualizmusnak önk szerint a legbecsesebb, mer annak fentartását lehetővé tevő intézménye, a delegáció tárgyalásánál? Nem azt mondja-e az 1867: XII. t.-cz. 27. §-a, hogy (olvassa): „E miniszterium — t. i. a közös kormány — a tagjai — a közösügyek mellett se egyik, se másik résznek külön kormányzata ügyeit nem viheti, azokra befolyást nem gyakorolhat.”

Mit mond a 37. §., a mely körülírja a delegációnak a hatáskörét? (Olvassa): „Ezenken túl a bizottságok intézkedéseikben nem terjeszkehetnek s a magyar országgyűlés és magyar kormányzat részére fentartott ügyekbe nem avatkozhatnak.” Mit mond továbbá a 39. §.? Azt mondja, hogy a közös miniszterium a maga előterjesztéseit minde-

nik bizottságnak külön adja elő. Ez a közjogi alapnak az a romlása, a melyet az a jogfentartó elem, melyet a t. miniszterelnök ur hirdet és gyakorol, lehetővé tett s amely szemünk előtt mutatja meg, hogy miféle mélységek tátonganak előttünk. Goluchowsky Agenor közös külügyminiszter ur, a ki annak a császári háznak és az imént ismertetett megosztott, de a valóságban és az ő nyilatkozata szerint is mégis koncentrált Ausztriának a minisztere, bátorságot vesz magának arra, hogy az osztrák delegáció külügyi albizottságának ülésén szóvá tegye és pedig ott természetesen németül, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nalunk is!) szóvá merészeljen tenni olyan ügyet, melyhez neki, aem a mi nézetünk szerint, hanem a t. miniszterelnök ur és a t. tuloldal által védelmezett 1867: XII. t. cz. világos parancsai szerint is absolute semmi köze nincsen. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mert hiszen hivatkoztam az imént gr. Desseffy József „Taglatára“, mely már 1830-ban kimutatta azt, hogy a szomszéd tartományok fejedelmével való kötés semmiféle más tekintetben nem létesített köztünk kapcsolatot, mint a kölesönvédelem tekintetében. Hát t. miniszterelnök ur, az 1867: XII. t. cz. maga megmondja, hogy a delegáció mit tárgyalhat, és mit nem tárgyalhat, akkor kérdezem en az igen t. miniszterelnök urtól, hogy miféle jog körébe foglalható bele a közös külügyminiszter urnak az az eljárása, hogy ő ott valamennyi közreműködésre hivatott tényező komoly akarattal invokálja, arra, hogy a hazafias koncentrációnak ezen műve, t. i. a kiegyezés, mihamarabb létrejöjjön? (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Miféle hazafias koncentráció. Hát mi annak a közös külügyminiszter urnak a hazafiasága?

Barta Ödön: Dualisztikus!

Bakonyi Samu: A császári háznak a koncentrált érdeke, Ausztriának a miénkkel ellentétben álló érdeke. Mindkettő lehet, de azt hiszem, hogy egész politikájából meg lehetünk győződve arról, hogy legkevésbé hazafias neki a magyar állam speciális, hazafias és gazdasági érdekeinek védelme. (Ugy van! Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Vissza kell utasítani.

Bakonyi Samu: És ezért, hogy ez az eljárás az osztrák delegációban nem talált visszautasításra...

Leγγελ Zoltán! Még a magyarban sem talált volna!

Bakonyi Samu: ... azon nem eszálkozhatunk mi egy cseppet sem, hisz az osztrák delegáció t. tagjai ugyanazon pártból kerülnek ki, a mely pártok akkor, amikor a mi országunk érdekeinek megrövidítéséről van szó, elfelejtnek minden viszályt egymás között és készséggel sorakoznak a Körber ur háta mögé, tehát ezen politika ervenyesülését sürgető közös külügyminiszter ur háta mögé is. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De hogy ez nem talált visszautasításra a magyar delegáció albizottságában sem, ez már méltó megütközéssel tölthet el bennünket; (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) az ott levő ellenzék haugoztatta ugyan, de hogy mennyit ér abban az intézményben annak az ellenzéknek a működése, azt bizonyítja épen ez az elbánás, a melyben ezt a megütközést a

t. miniszterelnök ur és a t. tuloldalnak ott levő tagjai részesítették.

Nem az ellenzék részéről vártam volna én azt a visszautasítást, hanem az igen t. miniszterelnök ur részéről elsősorban (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) a ki minduntalan azzal veri a mellét, hogy ő a magyar állam jogait megvédi.

Pichler Győző: Csak Zichy Jenőnek volt becsülete! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Bakonyi Samu: Hallgatott a miniszterelnök ur, aem volt egyetlen visszautasító, egyetlen megtorló szava sem ezen tulkapással szemben. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Megsértette tehát nem csak gróf Goluchowszki odát az osztrák delegáció külügyi albizottságában a kiegyezési törvényt, a melynek ezen intézkedése azonos a miénkben és az osztrák kiegyezési törvényben, megsértette, nemcsak az osztrák delegáció albizottsága, mikor ezt szó nélkül hallgatta, — nem mondom, hogy eltűrte mert bizonyára jólesett neki, de a mi nekünk fáj, ami reánk nézve sérelmes, a mi ellen óvást emelünk minden erőnkkel, megsértette ezen törvényhozásnak ott működő bizottsága is, mikor ehhez neki nem volt szava és — ami a legfőbb, a legfájdalmasabb az, hogy a miniszterelnök ur, a kinek a működése és kormányzata alatt a nemzet legvitásabb érdekei várnak kielégítésre, ehhez az a miniszterelnök ur hallgatott! (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) És t. képviselőház, tetézte ezen törvényellenes magatartását, mert nemcsak hallgatott a közös külügyminiszter urnak eljárásához a miniszterelnök ur...

Széll Kálmán miniszterelnök: Az osztrák delegációban?

Bakonyi Samu: ... a magyar delegáció külügyi albizottságában!

Boesánatot kérek, ne mellőztassék eszálkózni ezen, megvan az összefüggés nagyon is az imént felallított tétel és az abból most mindjárt levonandó következtetés között t. i. hogy ezen a közjogi alapon a magyar állam önállóságának jogait még az 1867: XII. t. czikk által meghagyott mértékben sem lehet megvédelmezni és a között a tétel között, a melyet a miniszterelnök ur maga tartása állít elé. Nevezetesen az imént említett 1867: XII. t. czikknek 39. §-a világosan rendelkezik, expressis verbis, ezt nem lehet semmiképp elmagyarázni, sőt lapsus linguæ sem lehet elkövetni igen t. miniszterelnök ur.

Széll Kálmán: miniszterelnök: Hagyjuk csak a gunyolódásokat!

Bakonyi Samu: Azt mondja az a törvényezikk, t. haz, hogy a közös miniszter urak előterjesztéseit mindegyik bizottságban külön kell előadni. Ezzel szemben micsoda kicsinylést és semmibe vevését látjuk ennek a t. közös külügyminiszter ur részéről a mikor ő elmondja exozéját az osztrák delegáció külügyi albizottságát arra sem méltatja, hogy ott is kifejtse politikáját. (Ugy van! Ugy van! Zaj a szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Nem is érdemli!

Bakonyi Samu: Ezt az eljárást megtámadta az ott ülő ellenzék.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem is ezt támadták! Tessék jobban megtanulni, hogy mit támadott!

Bakonyi Samu: A miniszterelnök pedig nem tiltakozik, de még védelmezi is.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem is védtem! Semmiről sincs jól informálva!

Bakonyi Samu: Még védelmezi hivatkozva a delegáció egy határozatára, a melyet épen az ő előadott nézeteiből volt alkalmunk újabban megismerni, hogy t. i. a delegáció, a mely az 1868: XII. t. cz. alapján fentartott jogoknak ama rendszere alapján, a melyhez ragaszkodik, a t. miniszterelnök ur, van hivatva gondoskodni...

Bakovszky István: Helyes, hogy erről szól!

Bakonyi Samu: ... ugyanaz a delegáció a t. miniszterelnök ur védelmező nyilatkozata szerint azt határozta el, hogy nem is szükséges, hogy ide is leereszkedjék a t. közös külügyminiszter ur.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem úgy van!

Bakonyi Samu: És a mikor a t. miniszterelnök ur kollégája a magánjogi perrendtartásban a teljes szóbeliséget akarja behozni, a közjogi rigorozítás azon csodálatos példáját látjuk, hogy a t. miniszterelnök ur politikája a rég lejárt irásbeliséggel akarja megvédelmezni jogainkat a delegációban, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) a mikor a delegáció határozatának azt a intézkedését mentségül fogadja el a közös külügyminiszter ezen eljárására, hogy elegendő, ha írásban megadja exozéját, hogy így is lehet tárgyalni. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Határozhatott a delegáció akármit, mi ezt az eljárást mindig a magyar állam fenségjogának, szuverenitásának kicsinybe vevése gyanánt fogjuk tekinteni. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Törvényellenes!

Nessi Pál: Ugy van! Ugy van! Ezt nem lehet eltűrni! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Egyszerűen neveltséges!

Nessi Pál: A milyen a gazda, olyan a cselédje!

Bakonyi Samu: Ezek után azt a további kérdést intézem a t. miniszterelnök urhoz, miként védelmezi meg a delegáció működésében a magyar állam fenségének egy másik követelményét, azt ugyanis, hogy a magyar törvényhozás bármely faktorának működésében más nyelv használható ne legyen, mint a magyar állam nyelve. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) És elébe tárom a t. miniszterelnök urnak azt a dícsokvését, a melyre beszédem egy korábbi részében már céloztam, hogy politikája a magyar állam nemzeti jellegének kidomborítása az állami élet minden körében. Az is kidomborítása e, ha megtűri a t. miniszterelnök ur és a t. tuloldal, hogy nem a magyar állam nyelvén tárgyalják a magyar állam legvitásabb érdekeit? (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Pichler Győző: Pedig Goluchowski utóda, Achrenthal se tud magyarul!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez sincs úgy!

Nessi Pál: Hiányos műveltség van ezekben az urakban!

Bakonyi Samu: Nos hát, t. miniszterelnök ur és t. képviselőház, azt hiszem elég képet soroztam egymás mellé.

Széll Kálmán miniszterelnök: De mind hamis!

Bakonyi Samu: Elég képet soroltam fel annak bizonyítására, a minek bizonyítá-

Meglepő látványosság a főtéren a Párisi divatáruház kirakata
mely valóságos tárháza a tavaszi és nyári
női divatcikkek árakkal jelzett legmodernebb
különlegességeinek.

sát ígertem. Ha megezáfol a miniszterelnök ur, jó lesz!

Szöll Kálmán miniszterelnök: Fogom is! Bátorodom majd!

Bakonyi Samu: De ugy tudom, t. miniszterelnök ur, hogy a delegációban ülő ellenzék ebben az irányban is tett nyilatkozatokat. Holló Lajos t. képviselőtársam követelte valamely alkalommal épen a mostani delegációs ülés idejében, hogy csak magyarul lehessen ott beszélni. Erre ezáfolatot még nem kaptunk, pedig ez napokkal ezelőtt történt, s én nem elégedhetem meg az igen t. miniszterelnök urnak egy közbeszólásával; tessék bizonyítani ennek a valótlanságát s azt köszönettel veszem.

Szöll Kálmán miniszterelnök: Hiszen fogom is!

Nessi Pál: Hát tud Goluchowski magyarul?

Zboray Miklós: Falk is németül beszélt! (Nagy zaj balról.)

Bakonyi Samu: Én azt követelem, hogy a magyar törvényhozás minden tényezője magyarul beszéljen, (Hosszas zaj helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ne hallgassunk ott meg más nyelvet, csak a magyar állam nyelvet és kötelessége a miniszterelnök urnak azt, a ki másként beszél, elnevezni és a szót torkára forrasztani. (Hosszas élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Épen ezért, t. miniszterelnök ur, nem fogadhatom el azt a melegséget sem, melyet talán felhoz ezzel szemben, hogy mit tehet ő egy másik miniszternek működéséért. Boecsanatot kérek, mi itt azt az urat felelősségre nem vonhatjuk, de felelősségre vonhatjuk érte a t. miniszterelnök urat és nagyon sajnálom, ha ennek a felelősségnek értékét bármiféle ékeszólással megpróbálná lejjebb szállítani. Nem csak az beszél ott más nyelven, a ki nem tud magyarul. (Igaz! Ugy van! Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Falk is németül beszélt! Nagy zaj.) beszél az is németül, akiről pedig mindnyájunknak halálra kell elismernünk, hogy épen a magyar nemzet jogainak érvényesítése érdekében igen sok szolgálatot tett, aki a megdicsőült királyot tanította a magyar nyelvre, a mi, azt hiszem, ennek a felséges fejedelem asszonyának a szívet mindenesetre csak közelebb hozhatta a magyar nemzethez; — ő is annyira megy a közös intézmények iránti hódolatában, annyira megy a hazafias koncentracziót sürgető közös külügyminiszter előtti meghajlásban, hogy az ő kedvéért a magyar törvényhozás egyik bizottságában a német nyelvet is használja. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Szégyen!)

Kubik Béla: Az önök nevében beszélt ott németül. (Folytonos nagy zaj balról.)

Pap Zoltán: Osztrák beaúterek! (Szakadottan nagy zaj.)

Nessi Pál: Hová jutottunk!

Bakonyi Samu: Ezen az alapon im már odáig jutottunk, hogy a királyné magyar nyelvtanítója a magyar nemzet jogainak érvényesítéséről német nyelven beszél a magyar törvényhozásnak egy bizottságában. (Zaj a szélsőbaloldalon. Az elnök cseppet.)

Polczner Jenő: Hazáululás!

Kubik Béla: Majd neki is nemzeti adományt adnak nemsokára! (Folytonos nagy zaj balról.)

Bakonyi Samu: T. miniszterelnök ur, kegyeskedjék meghallgatni, a mit meg erre vonatkozólag mondan akarok. (Halljuk! Halljuk!)

A t. miniszterelnök ur, a tisztelt tulajdon szerint, nagyszabású államférfi. Én nagyszabású államférfiut, a történelem tanulságainak megértése és alkalmazása nélkül elképzelni nem tudok. A történelem tanulságai a fejlődést mutatják. A mi fejlődésünket az a kép mutatja, melyet az imént megrajzoltam. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A fejlődésnek ezt a tanulságát megbecsüli-e, alkalmazza-e a t. miniszterelnök ur? Nem; tehát a történelemmel nem számol, és boecsanatot kérek, a ki a történelemmel nem számol, az nagyszabású államférfi nem lehet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Az országnak ezen helyzetében, amely a mi anyagi, a mi fizikai, a mi szellemi erőinknek depratációjára vezetett, a mint azt igénytelen beszédem első részében — fájdalom, — ki kellett mutatnom, a magyar állam közjogi helyzetének ily sülyedéssel szemben, a melyet elég szorosan tartanak a gyűnk ezen politika eredményeként tapasztalni, nem tehetek róla, de az enyészetnek és a pusztulásnak az ijedelme fogja el az én szívemet. Nem engedem magamat oda ennek a felelemnek. De mert az enyészetnek jelenségei mutatkoznak, mért ez a politika odáig vezetett, hogy a nemzetnek ellenálló ereje immar a minimumra törpült össze és azzal fenyeget, hogy ha ezt a politikát nyugodtan engedjük tovább pusztítani, ez az ellenálló erő semmivé válik, az enyészetnek ezen jelenségei közepette egy koporsóra irányul az én figyelmem. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Az önök nagy mesterének, Deák Ferencnek koporsójára, a mely koporsó egy másik koporsó lakosa, a ki csak a koporsóban nyerhetett vissza a nemzet, egy ciprusz-ágot küldött azon szavakkal: Deák Ferenc „azon hitben halt meg, hogy hazánk jövendőt biztosított.” Mire alapította Deák Ferenc ezt a hitét?

Arra az alapra, a melyen önök állnak, a mely alapon önök azt az eredményt érték el, a melyre az imént rámutattam. Ha Deák Ferenc ma élne, neki abban a hitében, a melylyel Kossuth szavai szerint meghalt, csalódnia kellene. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De én és mi, a kik e padokon ülünk, kik minden ezzel ellenkező állítással és támadással szemben joggal állíthatjuk, hogy kezünket a nemzetnek az önállóság aspirációjától eltelt szíven tartjuk, mi más hitet vallunk. (Élénk helyeslés a szélsőbalalon.) Mi azt a hitet valljuk, hogy Magyarország függetlensége, teljes államisága abból a másik koporsóból ki fog törni. (Zajos helyeslés és tetszés a szélsőbalalon.) És mert ugy látom, hogy ezt a hitet az önök politikája lépésről-lépésre gyengíteni akarja, nem bírom önökben s nem szavazom meg a törvényjavaslatot. (Hosszantartó zajos helyeslés, éljenzés és taps a szélsőbalalon. Számosan üdvözlök a szónokot.)

NAPI HIREK.

Hajdúvármegye közgyűlése.

Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délutáni folytatólagos gyűlésén letárgyalta a tárgysorozatot; de már ekkor teljes részvétele mellett. Alig néhány bizottsági tag érdeklődött a gyűlés folytatása iránt. A délelőtti közgyűlési tudósításunk kiögesztésül feljegyezzük még, hogy a Hevesvármegye törvényhatósági bizottsága hazafias átiratát magáévé Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága is es Rakóczy és nagy tarsait diffamáló törvény törleszt, Kossuth Lajos és a 48/49 es évi szabadságharczosok érdemeinek törvénybe iktatását illetőleg hasonlólag felir az országgyűléshez. Magáévé tette a nagyváradi átiratot is az önnálló vámtérület mellett, ugyszint Brassay Károly in útányára az allandó választmány javaslatával szemben Ungvármegyének az átiratát a népiszkolai tanulók által fizetendő 30 filleres nyugdíjpotlek törlesztére vonatkozólag. Hasonló szellemben felírnak. Ezek voltak a délelőtti tovább folytatott közgyűlésnek az érdekesebb tárgyai. Délután 3 órakor botrányos csekély érdeklődés mellett tárgyalták le a tárgyorozat még hátralevő pontjait. Némely vitát a Kaba nadudvari vasut építési kölcsönügye kellett. Veress Menyhért, Kiss Sándor bizottsági tagok és Rasó Gyula alispán hozzászólása után szavazással döntöttek el a vitát, a mely szerint Nadudvarnak megengedtetik 70 ezer korona vasutépítési kölcsön-felvétele, de a vármegyétől kívánt újabb 10 ezer korona segély megtagadtatott. Hajdu-Hadház is kárpótolta némileg a tekintetes vármegye a délelőtti szenvedett mellőzésért, amennyiben elhatározta, hogy a Hadház és Böszörmény közötti ut köburkolattal látásék el. Kisebb fontosságú ügyek elintézése után Brassay Károly bizottsági tag intézett egy csiklandós kérdést a vármegye belső uraihoz a sámsoni megyebizottsági tagválasztás ügyében, a mely oly érdekes nyilatkozatot provokált a vármegyei ügykezelés slendriánságát illetőleg, hogy érdemesnek tartjuk azzal lapunknak még más helyen is foglalkozni.

Bakonyi Samu dr. újabb parlamenti beszéde.

Lapunk mai számában teljes terjedelmében közöljük Bakonyi Samu dr.-nak, a debreczeni II-ik választó kerület Kossut-párti országgyűlési képviselőjének az országgyűlésben f. hó 31-án tartott érdekes és nagyhatást keltett beszédét. Ajánljuk az elvtársak figyelmébe.

Különös nagy raktár **gyermek öltönyökben** 3 évesőtől 12 éves gyermekek részére jó szövet öltöny 5 korona
Finom minőség, díszes kivitel 7—8 kor. és feljebb.
Mosó öltöny 3 korona
Finom minőség 4 kor. és feljebb.

Mindenki örvendjen, a ki még nem vett **férfi-, fiu- és gyermek-ruhát,** mert most alkalma van szükségletét feltűnő leszállított árak mellett beszerezni

Frank Rezső Debreczen legnagyobb áruházában a „Bika” szálloda mellett.

Tulhalmozott raktár miatt egy jó férfi öltöny 14 kor. Kítűnő kamarn férfi öltöny 20—24 kor. és feljebb. Fiu öltönyök 12—16 éves úövendékek részére cheviot öltöny 9 kor. Jó minőségű kamarn 12—16 kor. és feljebb. — **Képes árjegyzéket bérmentve küld. Telefon 175. sz.**

A sámsóni megyebizottsági tagválasztás „esete”.

Jánosi Zoltán tisztelt barátunk és kiváló elvtársunk immár harmadikban kerül választás alá. És igen érdekes ennek az okát tudni, amint nyilvánvaló lett a tegnapi délutáni vármegyei közgyűlésen. Az igazoló választmány tudvalevőleg megsemmisítette a f. évi január 8-diki választást azon okból, mert az nem 1902. évi választói névsor alapján eszközöltetett, hanem az 1901 évi alapján. Ezen határozatot Hajdúvármegye belső emberei a délutáni gyűlés néptelenségére számítva, suttymomban akarták tudomásul vétetni, és elfogadtatni.

Ámde csalódtak reménységükben, mert Brassay Károly megyebizottsági tag sem az ürességtől távolgató padoktól, sem a zöld asztal mellett posztoló belső uri emberek gyilkos tekintetétől nem riadva vissza, megkérdezte, mi az igaz abban, hogy amint hirteligen „már szóva volt téve, a sámsóni választás azért nem eszközöltetett az 1902 évi összeírásai lajtsrom szerint, mert azt, daczára a község sürgetésének, a vármegye intézősége a választás napjára sem küldötte ki, a mint pedig az szigorú köteleessége lett volna. Már pedig ha ez igaz, akkor az elkövetett hibáért sem Sámson községe, sem a megválasztott Jánosi Zoltán nem bűnhődhetik, hanem igenis megrovást érdemel a hibát elkövető, bárki is volt az.

A kényelmetlen felszólalás által sarokba szorítva, Veszprémy Zoltán főjegyző keresett enyhítő szavakat az éppen nem menthető köteleességmulasztás kimentésére. A mentegetésnek azonban a végeredménye is az lett, hogy a főjegyző ur is beösmerte, hogy bizony hiba esett a kréta körül; mert a közigazgatási bizottságnak csak a választást elrendelő határozatát küldték ki Sámsonba, de a névsort szerencsésen és takarosán az asztalfiókban felejtették.

— Biz' a nem jól volt! hagyta helyben az öreg királyi tanácsos ur is.

Az elnöklő Puky Gyula főispán a takaros és épületes nyilatkozatok után megkérdezte az interpelláló Brassay Károlytól, vajon tudomásul veszi-e a főjegyzői nyilatkozat után az állandó választmány határozatát?

Brassay Károly erre azt jegyezte meg:

— Azt igenis tudomásul veszem, hogy a vármegyei ügykezelés rendellen.

— Biz' a' volt az ez esetben, de én nem vagyok az oka, bölintott reá az öreg királyi tanácsos alispán ur az ő szokott magyaros őszinteségével.

Ezzel ért véget az immáron hirteltté vált hajdu-sámsóni megyebizottsági tagválasztás harmadik felvonása. Most következik a negyedik és reményünk szerint utolsó felvonás az igaz ügy diadalával, mely czélból ezuton is felkérjük a vármegye szószakozott belső urait, hogy a szükséges névsort most már idejekorán kiküldjék Sámsonba.

A tanács döntése a papírszükség szállítása felett.

Debreczen város tanácsa még a télen pályázatot hirdetett 3 évi papírszükségletre. Ennek idején négy pályázat érkezett, de az egyik visszavonta a pályázatát és így három maradt: a hermaneezi papírgyár, Pongrácz Géza és a Csokonai-nyomda. A beérkezett pályázatokat és mintákat annak idején egy szakértő bizottságnak adtak ki javaslattétel végett. A bizottság a jelentéssel elkészülvén, tegnap ült össze a város házi szükségleteit ellenőrző bizottság Komlóssy Arthur elnökle alatt, hogy a szá kért bizottság jelentését meghallgassa és hogy a tanácshoz véleményes javaslatot terjesszen. A három pályázó közül a bizottság véleményeszerint ártékintetében a Csokonai nyomda ajánlata a legkedvezőbb, 62,987 korona, azonban a papírok minősége silány. A Pongrácz és a Hermaneezi papírgyár által bemutatott 38 minta közül 30 első rendű kitűnő minőségűt, a Csokonai nyomda mintái közül 4 jó minőségűt és 7 elfogadható minőségűt talált a bizottság, úgy hogy a papírszükséglet nem felel meg a követelményeknek. A hermaneezi papírgyár 67,722 korona 60 fillérben, Pongrácz Géza papírkereskedő pedig 66,341 kor. 28 fillérben állapítja meg a város három évi papírszükségleteinek árát. A városi tanács ma d. e tartott ülésén határozott afelett, kire bizza a papírszállítást a tanács egyh a n g u l a g hozott határozatával elfogadta a szakértő bizottság javaslatát s a papírszállítással Pongrácz Gezáat bizta meg.

Váradai honvedek Debreczenbea.

A nyári és őszi hadgyakorlatok terve foglalkoztatja most katonákat. A legfelsőbb katonai körökben már megállapították az általános tervet, már csak a részintek kidolgozása van hátra, a mi a kisebb parancsnokságok kataszkörébe vág. A nagyváradai honvedgyalogezrednél — mint ertesülünk, már készen vannak a tervvel. A tavalyihoz királygyakorlatok után az idén sokkal könnyebb napjaik lesznek derék honvédeknek. A rendes összpontosítási gyakorlatokat Debreczenben tartja meg az ezred, hova jövő hó vége felé jönnek — gyalog-

szerrel s az itteni 3. ezreddel együtt dandár összpontosítást tartanak, mely mintegy öthéig fog tartani. E gyakorlaton részt vesz az egész ezred, majd pár napi fegyverszünet után indulnak a rendes nagy gyakorlatra, a mely valószínűleg Pest megyében lesz megtartva és szeptember 13-án lesz a lefúvás, az öreg bakák legszebb napja.

Derék vármegye.

Szabolcsvármegye Feilitzsch Berthold báró főispán elnöklésével tartott rendes közgyűlésében elhatározta, hogy Hevesvármegyeinek a Rakóczy, Tökölly és Bercsényira vonatkozó törvények eltörlését czélzó feliratát a képviselőházhoz intézendő hasonló szellemű felirattal pártolja és ezzel kapcsolatban Mikecz Dezső főjegyző indítványára elhatározta, hogy **Rakóczy Ferencz szobornak létesítésére** országos mozgalmat indít és erre a czélra a közművelődési alaphól 500 koronát megszavazott. Hasonló czélból megkeresi az összes törvényhatóságokat is. Elhatározta továbbá a közgyűlés azt is hogy Kossuth Lajos és a 48-as honvédek érdemeinek törvénybe iktatása végett felír a képviselőházhoz s a fővárosnál a Kossuthszobor felállítását megsürgeti.

Halálozás.

Dávidházy Sándor vármegyei jegyzőt súlyos csapás erte. Kis fia Zoltán f. hó 14 én, életének 4-ik évében elhunyt. Hült tetemeit ma 15 én délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra a Kossuth utcai temetőbe.

Hadház — renuezett tanácsu város.

A fősolgabirósági székhely fölött alighisszük, hogy Hadház tovább is versengjen Böszörménnyel — és Doroggal, mert a mint biztos torrásból ertesülünk, Hajdu-Hadház vezető emberei és értelmes közönsége megunták már, hogy mint holmi falu népet a solgabiró vezesse őket járszalongon, főleg a mostani törvényhatósági gyűlésen szenvedett kudarcz után végleg megérlelődött azon különben is régóta táplált óhajlás, hogy Hajdu-Hadház visszaszerezze önkormányzatát és ismét rendezett tanácsu városá alakuljon. Szívünkben üdvözljük és helyeseljük a derék hadházi testvérek ezen üdvös mozgalmát, mely a régi önállóságát, függetlenségét állítja vissza a régi hajduvárosnak.

Anyagi oldalról sincs semmi akadály a ezen szép, nemes, a hadháziak emelkedett gondolkodására valló törekvés megvalósításának — tudvalevőleg — Hajdu-Hadház vármegyénk egyik leggazdagabb községe, a melynek egyetlen fillér községi pótdója sincs; sőt tekintélyes tőkével is rendelkezik ingatlan vagyona mellett.

Most már Böszörmény és Dorog zavartalanul élvezhetik a szövetség

Üzlet átvétel.

(Piacz utca 44. Dr. Ujfalussy ház) átvettük s azt ujonnan érkezett mindenféle divatos férfinek teljesen felszereltük. A n. é. közönség b. partifogását körve, vagyunk teljes tisztelettel

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a 18 év óta fennálló és legjobb hírnévnek örvendő

Guttmanu Jakab-féle **czipő üzletet**

Mandel és Társa

férfi és gyermek czipőkkel a mai kor igényei-
női-, férfi- és gyermek czipők nagy raktára
Piacz-utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. (2-1.)

és jó egyetértés édes örömeit, csak az lesz a kérdés, hogy ez a különben is felesleges és isten tudja minő jó-czélból megalkotott, harmadik szolgabírói járás, Dorog, Téglás és mindkét Józsa-községekkel formálhat-e jogot a további fennállásra?

Társas kirándulás.

A Polgári Kerékpáros Egyesület a pünkösdi ünnepre nagyszabású társas kirándulást rendez három csoportban: B.-Ujfalu—Nagyvárad—Kolozsvár. Felhívja tehát a részt venni óhajtó t. tag urak figyelmét, hogy teljes felszereléssel jelenjenek meg. Gyülekezést az egyesületi helyiségben ünnep első nap reggel 1/26 órakor. Indulás; 6 óra és 5 percz.

Hogy „disztó“ toroznak a hajduk?

Egyik jeles, kulcsos hajduvárosban feltűnően leszállott a „disztó“ hus ára az egyik helybeli nagy sertésgyáros irgalmából; de még inkább az ott dühöngő járvány miatt.

Százszámra hullott a „disztó“ és a legújabb módszer szerint páczolt sonkák darabjának az ára husz fillére süllyedt alá.

A szomszéd hajduközség, mely már régebben beadta a kulcsot a Boeszkai atyánk által adományozott kulcsot, az öreg királyi tanácsos urnak, nagy lelkesedéssel vette tudomásul az örvendetes eseményt és mivel éppen egy nagy bőjtnek érte végét, seregestől tódult az olesó sódor és „disztó“-hus vásárlására a kulcsos városba.

De, hajh! nincs öröm ürmön nélkül. Olesó husnak hig a leve, olesó „disztó“ húsának dög a vége. . . Nagy romlás állott be a mohón élvező, jámbor nép között, a bőjtös gyomrok nem bírták meg a veszett hus ily nagy mértékbeni élvezését. Mikor már sokan ágynak estek, sőt midőn már néhányan a járványkórházban várták a végüket (megjegyzendő, hogy a hajduk földjén ez az intézmény a temetőben van elhelyezve) és panasztörténet ért, az éber rendőrség is fölébredt és a maga részéről is érdeklődni kezdett az olesó sonkák iránt. Kóstolták vagy nem kóstolták, de valahogy elvégre is csak rájöttek a rendőrség nagyérdemű közegei, hogy az olesó sonkát szolgáltató „disztók“ a döghalál áldozatai voltak. . . Nosza megindultak, az alguazilok és elköszönték a sonkagyár tartalmát, a mely azonban már annyira megfogyott a nagymérvű, mohó fogyasztás folytán, hogy csak nyolcz nagy, rakott szekérrel szállíthatták ki a sintértelepre sonkát, ahol már a torozók falánk gyomru tömege nem a hajdu testvérek közül telt ki, hanem a nagy Faraó füstös vándornépéből, mely a finom dögszagra hétvármegyéből is összegyűlt a nyolcz szekér sonka temető helyére. Az Országos Közegészségügyi Tanács megnyugtatóra kijelentjük, hogy biztos értesülésünk szerint ennek a népnek még a dög sem árt.

Igy „disztó“ toroznak a hajduk, amikor „dögi van a disztónak“.

Nánási Kossuth-szobor.

Bizton reméljük, hogy a Kossuth-apánk szobra nemsokára ott fog disz-

leni Nánás piaczán. A szobor bizottság élén Csohány László polgármesterrel, mindent elkövet az ügy érdekében. Most megkezdte az adományoknak házkénti gyűjtését (hát vajon ez Debreczenben nem volna helyén?), amelyre a derék nánási hajduk javagazdái nagy lelkesedéssel és felesszámmal vállalkoztak.

Családi vármegye.

Hunyadmegyéből írják, hogy Baresay Kálmán főispán kinevezésével a hunyadmegyei közigazgatás vezető szalai azok kezébe folynak össze, akik közeli rokonság és sógor-ság révén a főispánnal egy családot képeznek. Ugyanis a főispán testvére Baresay Béla anyakönyvi felügyelő, ennek egyik veje, Mara László alispán, a másik veje, Török Béla, főszolgabíró. Közeli rokonok még: Csutay Lajos főszolgabíró, Pogány Béla megyei főjegyző, Török Árpád főszolgabíró, Makray Aladár árvaszéki ülnök, Baresay Géza és Bajkai József megyei számvevő. Mindazonáltal nincs panasz a közigazgatásra. — De az nagy hátrány az atyafiságos vármegyében, hogy amíg a főispáni családja hajtásai növekedésben vannak, addig más halandó hiába pályázik a megüresedő állásokra, mert azokra bevan táblázva a sógor-ság-komaság elsőbbségi joga.

Mozgófényképek a színházban.

Érdekes látványosságban lesz része a debreczeni közönségnek 18 és 19-én pünkösdi vasárnapján és hétfőjén. Benkő M. tanár ugyanis akkor fogja a színházban Edisonsféle villanyos mozgófényképeit bemutatni, melyekkel Európa összes nagyobb városában óriási szenzációt és sikert ért el. — Mozgófényképek alakjai életnagyságban jelennek meg a színen. A vetítést villanygal hajtott gépezet eszköz, mely 3000 gyertyafényt képes szolgáltatni és a képeket egy 300 négyzetlábnyi vászonra vetíti. A mozgófényképek után villanyos serpentin táncz következik, előadva Belle Róza, bécsi serpentin tánczosnő által. A serpentin tánczosnő 500 méteres bőségű ruhája a 24 vetítő színsugarban rendkívüli látványosságot mutat. A kitűnően összeállított műsort a t. közönség figyelmébe ajánljuk. Jegyek előre valthatók László Albert könyvkereskedésében.

Dicséretre méltó.

Női kalap újdonságok érkeznek naponta Rózsa Lajos női divatruházába Debreczen kistemplombazár, hol az időny előre haladottsága miatt tavaszi kabátok, Gallerok, Blousok, de különösen napernyők alkalmi mesés olesó szabott árban lesznek eladva.

Sürgös tudósítás!

Van szerencsém igen tisztelt ügyfeleimet ez uton értesíteni, hogy debreczeni üzleti helyiségemet május hó elsejével Piac-utca 58. (volt Corsó kávéház) áthelyeztem, hol üzlethelyiségemet a legnagyobb kényellel és dusan felszerelt raktárral rendeztem be. Kiváló tisztelettel Blum Sándor udvari egyenruha szállító. Az I-ső honvédkerületi tisztai egyenruházati egylet szerződött szállítója.

A pünkösdi ünnepekre

szükséges ruhákat, legszebb kivitelben, jutányos árak mellett esakis Neumann M. férfi fiu és gyermek ruha nagyruházában, es. és kir. udvari szállító czegnél, — szerezhetjük be, — főtér a postával szemben.

Uj étterem.

Van szerencsém a n. é. közönség beves tudomására hozni, hogy a Sas-utcán lévő régi Vilmos féle vendéglőt kibéreltem, és a mai kor kívánalmainak megfelelően teljesen újonnan, fényesen berendezve, e hó 18-ikán megnyitom, hol is kitűnő minőségű tisztán kezelt magyar faj borokat tartok s naponként frissen csapolt Dréher sör és kóser zóna villásreggeli lesz kapható. Havi abonemákat már most elfogadok. A közönség pártfogását kérem. Rosenberg Simon vendéglős

Nyilatkozat.

A szolyvai és luhi Erzsébet gyógyforrás különösen a gége, hörg és tüdőhurtnál ajánlható. Dr. csetneki Jelenik Zs. kir. tan., a Ferencz József keresk. kórház igazgatója.

A szolyvai ásványvíz kitűnő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

Nyilttér.

Foulard selyem

legválasztékosabb színárnyalatokban, elérhetetlen választékban, ugyancsak fekete, fehér és színes selyem, jótállással. Közvetlen eladás magán személyeknek, egyes ruhákra szükséges mennyiség, bérmentesen, vámköltség nélkül házhoz szállítva. Elismerő levelek ezerszáma. Minták azonnal. Sveieba 25 fl. levéll. keil. (2)

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweiz.)

kir. udv. szállítók.

Kitűnő Homoki vegyes fajbor

1 liter 28 kr.

Kitűnő Érmelléki Rizling bor

1 liter 35 „

Kitűnő Magyarádi 1898. évi

1 liter 40 „

A borok valódisága és tisztaságáért kezességet vállal

Kontsek Géza

fűszer és borkereskedő

DEBRECZEN, Kossuth utca.

Pünkösdi ünnepekre

ajánljuk dusan felszerelt raktárunkat a n. é. közönség szives figyelmébe. Naponta friss

ujdonságok

gyümölcs és zöldségekben,

uradalmi tea-vaj, aradi élesztő, István gőz-malmi liszt raktár.

Articsóka, retek, burgonya, karfiol, káposzta, karalábé, borsó, bab, spárga, stb.

Tisztelettel

Czeglédy és Polgár

fűszer és csemege kereskedése

Debreczen, Piacz-u. (Bika szállóval szemben.)

Értesítjük

a t. közönséget, hogy

czipó, kalap, férfi és női divat üzletünket Fötér, Szikszay ház, a nagytőzsde mellé helyeztük át.

Tisztelettel

Székely Jenő és társa.

Premier kerékpár 1902.

Legidősebb és kipróbáltabb jelű.

Modern finom kiállítás.

Katalogus ingyen.

Katalogus ingyen.

Premier-Werkes, Eger (Csehorzág.)

Borosznó gyógyító fürdő.

Zólyommezgyében.

— Vasuti állomás. Posta és távirat. —

Vadregényes fenyvesék közepette. Tiszta, ózondus levegő. Erdei sétautak. Magas forrású vízvezeték. A glaubersós gyógyforrások kitűnő hatásúak, heveny és idült gyomor és bélhurut, máj és hólyag bajoknál.

Hidegvíz gyógyító intézet.

Masszázs, villamozás, Kneipp-féle gyógyító mód. Meleg ásványvíz és fenyőfürdők. Állandó fürdőorvos: Luczy Gusztáv dr. Gyógy-szertár, Lawn-tennis, tekepálya, cigányzene. Lakás: 8-16 kor. egy szoba heti bérlet ágyeművel együtt. Étkezés: levés 20 fl. főzelék 60 fl. tészta 50 fillér, sülték 80-1.20 fl. étlap szerint. Bővebbet alulírt tulajdonosnál.

Rosenauer Lajos
Besztercebányán.

1735—1902 sz.

Pályázati hirdetmény.

H. Szovát 5000 lélekkel bíró nagy községben a lemondás folytán megüresedett községi orvosi állásra pályázatot hirdetnek.

Felhívom mindazokat, kik a jelzett állásra pályázni óhajtanak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket hozzám 1902. május 29-ig adják be.

A választás május 30-án fog meg-ejtetni H.-Szovát község házában. Az állás javadalmazása a következő:

1. 1600 kor. készpénz évnegyedes előleges részletekben a községi pénztárból.

2. Természetheti 4 szobás lakás a szükséges mellékhelyiségekkel.

3. Nappali látogatás vénnyírással 60 fl., éjjeli látogatás 1 kor., halott-kémzés 60 fl.

4. Husszemle és vágatási biztosítványokért a vármegyei szabályrendeletben, orvosi műtétekért pedig a községi szabályrendeletben megállapított díjak szedhetők.

H.-Szoboszló, 1902. ápr. 28.

Ludány Géza
főszolgabíró.

Eladó vagy kiadó.

A vasut és csolnakázó tő mellett gyárhelyiségeknek, ipartelepnek, alkalmas új épület, ugyanott lakások is kaphatók. Értekezhetni Kétmalom-u. 11.

12 hold ondódi föld

épülettel, kuttal eladó Bővebbet Széchenyi-utca 6. a szaküzletben.

Kiadó lakás. Szép világos, ma gas, egészséges 2 vagy 3 szobás udvari lakás kiadó Darabos-u. 59 sz. a.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedrő” használatával. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón

Eladó 2 kirakat rolóval, több üveg szekrények és író asztal a Bika szállóban levő pipa metsző üzletben.

Árleszállítás

1902. május 1-től.

Pirszén (Cox)

1 mm. 3 K. 60 f.

Debreczen sz. kir. város légszeszgyárában.

Ugyanott

fekete kőszén kátrány

1 mázsa 8 kor.

Nagyban vevőknek és elárusítóknak kedvezmény.

Mészáros Miklós

m. kir. szabad. osztálysorsjegy-főelárusító

Budapest, VIII., József-körút 22—24. sz.

Ajánlja a m. kir. szab. osztálysorsjegyek közvetlen beszerzését főelárudájából

1/8	1/4	1/2	1/1	Kuzás május 22 és 23-án
1.50	3.—	6.—	12.—	

Megrendeléseket czélszerűségből postautalványon kérem.

Egyedül valódi angol

THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvénytörvényes mintavédelem alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der Centifolia-kenöcs
von A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

is, ha seho barnály régi, sőt a fájdalmas operációt is elkerülheti, ha a valódi Thierry A. féle **Centifolia** kenöcsöt használják, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utlí-
érhetlen. A valódi Centifolia-kenöcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej elapadásának, az-
orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyilasok, sebek, folyások, dagadt lábak
s csontvesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg,
szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbnukulus és
ráknál; végre pokolvar, körömméreg, köröngyülés, a lábna járás közben történt kisebélése, fagyás és ége-
tés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás
stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással, postadíjjal együtt 3 kor. 50 fil. Termék előismerő levél
megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke
des Thierry (Adolf) Limited in Pregrada” a tégelybe van-e égetve. Eme két gyógyhaisában utóierhetlen
szer soha nem romlik el, sőt mentül régiebb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal
télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi se-
gély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elprédáljunk a
pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olesó, megbízható, a mellett ártal-
matlan szerből. A hól nem bionyos, hogy az én kitűnő szerem ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Cim:
Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

Megérkeztek

a legszebb tavaszi ajándékok

női divatszövetekben

Blouz selymekben, Tennis, Chiné és De laine szövetekben, napernyőkben

Szabó Lajos fiai cégnél

Debreczen. Rózsatér.

A legjobb
és legmegbízhatóbb
tisza minőségű
festékek és szoba-
padló lakkok
Térey József
utódai cégnél
Debreczen, Hatvan-u. 13. sz.

1296 - 1902 tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tetetik, hogy Szept. Sámuelnek Borbely Aron ugyanis mint gyám ellen folytatott végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tszék a derecskei kir. bírótság területén levő a derecskei 6491 sz. tkvben A + 1263/a hrsz. a. felvett betelekre 800 koronában.

A derecskei 6491 sz. tkvben A + 2768/2. hrsza. felvett szőlőre 68 kor.-ban.
A derecskei 6491 sz. tkvben A I. 3855/a-2 hrsza. felvett luczernásra 81 koronában.

A derecskei 6845 sz. tkvben A I. 9033/2. hrsza. felvett in. atlanra 114 kor.-ban.
A derecskei 6854 sz. tkvben A I. 5412/2. 6710/2 10598/2. hrsza. felvett ingatlanra 674 kor.-ban.

A derecskei 3727 sz. tkvben A I. 3855/a-1; 9033/1; 5412/1; 6710/1; 10598/1 hrsza felvett ingatlanokra 879 koronában.

A derecskei 3727 sz. tkvben A + 2768,1 hrsza. felvett szőlőre 69 kor.-ban megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak fogantatására határidőül az 1902 évi jun. 3-ik napjának d. e. 9 óráját Derecske község házához kitézte.

Kikiáltási ár a becsár, azonban az árverésre kitélt ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alul is elfog adadni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni avagy az 1881. LX. tc. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű előismerényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tszék, mint tkvi hatóságnál és Derecske község előljáróságával tekinthetők meg.

Kelt a debreczeni kir. tszék mint telekkönyvi hatóságnál 1902. febr. hó 13. napján.

Hegedüs

kir. tszéki bíró.

Harmat-arczpor (pouder)

mely készítmény üde színt kölcsönöz az arcznak s nem rontja az arcbőrt. Kitünő illatu, teljesen ártalmatlan volta valamint vetekedik bármilyen arcz vagy rizs-porral. Jól tapad s igen jól fed. A Harmat crème a Harmat szappannal együtt használva az arcbőrt üdévé, széppé teszi s megóvja a megránczosodástól. (Kapható 3 színben fehérv, rózsás s krém színben) minta doboz Harmat pouder ára 50 fl. Nagy doboz ára 1 kor. és 2 kör. Ajánlja továbbá következő arcporait: Berlini Fett-pouder (3 fele színben) kis doboz ára 40 fl., nagy doboz 1 kor. s 1 kör. 60 fl. Velutin Pouder (3 fele színben) Kis doboz 60 fl.

Mihalovits J. gyógyszer-tára a Kigyóhoz Debreczenben.

SZABADOS és ROSSI
vizvezeték és világítási vállalat
DEBRECZEN
Piacz-utca 58.
Légszusz és vizvezetékek
CLOSETEK
és csatornázások,
SZIVATTYUK
Fürdőberendezések
és Gőzfürdők
stb. berendezésére.
Kőgyagyacsóvek raktáron.

Kékkő és Raffia legolcsóbb bevásárlási forrás.

Nagyobb vételeink folytán azon keülemes helyzetben vagyunk, hogy fenti cikkek kiténő minősége mellett következő olcsó árban boesátjuk a t. ez. közönségnek rendelkezésére és pedig:

Legjobb minőségű I. kékkő	1 kilo (30 kr.) 60 fl.
" " I. raffia háncs hosszú	1 " (44 ") 88 "
" " szőlőszineg jutafonal	1 " (44 ") 88 "

Továbbá ajánljuk dusan felszerelt

fűszer és gyarmatáruinkat a legolcsóbb napiárak

mellett. — Különösen a kicsinyben árusításunknál fősulyt fektetve a legszolidabb kiszolgáltatásra a nagybani olcsó árak élvezete mellett.

Becses pártfogásába ajánlva, vagyunk tisztelettel

Rosenthal Dániel és Fiai

fűszer és lisztnagykereskedők.

Dégenfeld-tér, Kenyérpiacz sarok.

Gyógyhely Pompás és előkelő nyaraló. A déli vasut: Pöltschach, 6 óra Bécsből. Idény májustól szeptemberig.

Rohitsch-Sauerbrunn

 a zöld Steierország gyöngye!

1901. 3000 látogató (legmagasabb szám-arány a fürdő látogatása óta.)

A források „Tempelforrás” és „Styria forrás” a karlsbadi és Marienbadihoz legközelebb áll. Gyógyhely gyomor, végbél, máj és vesebajok, a légzőszervek katarrhusa, czukorbetegségek, hólyagbajok. Terjedelmes park, nagy cserlomb és fenyőerdők sétányok. 3 nagy fürdőintézet meleg, hideg és ásványvíz gyógyászatra. Tej-savó és kofyreura. Kiváló zene. Sportjátékok, Élénk társadalmi élet. Fürdő ismertetést küld az igazgatóság.